לו הייתי דג
או לפחות חבר מרכז

מאיר ליפשיץ

לו הייתי דג, בלופ בלופ – שמך ירקרק, בליפ בליפ, הייתי מראה לכל נסיך או צפרדע מתומכי היוזמה, מי כאן מלך הביצה, ומאיפה בדיוק יוצאות הפרשות הדג. לו הייתי רוטשילד בידי־בידי־בידי־בום, הייתי משקיע דווקא היום איזה 100־200 מיליון ביהודה ושומרון. לו הייתי חבר־המרכז הייתי מרים היום את היד בהצבעה על תוכנית ראש־הממשלה, רק בתנאי שעל הבימה היו רואים בצורה מפורשת איך בקצה הזרוע מונפת האצבע המשולשת.

וזה לא אישי כמובן. את שמיר אוהב כבן את אביו – בדיוק כפי שנהג יעקב ביצחק. ארנס נחשב בעיני כשר־חוץ מחונן, למרות החבטות האיומות וסטירות־הלחי הפומביות שהוא חטף בפרצופנו הקולקטיבי, בכל פעם שהעז להוציא את האף החוצה לארצות־הברית או לאירופה. ממשה (רבנו) ועד משה לא קם לנו כארנס, מנהיג אמיץ־לב, המוכן לקום מול המצרי ואף לטומנו בחול. ממשה (שרת) ועד מישה עוד לא היה כאן שר־חוץ ששומע דבר אחד ומדווח דבר אחר לגמרי.

לא. באמת אסור להכניס אלמנט אישי לנושא המדיני. אהוד אולמרט יקר לי כאח, אף־על־פי שכבר החליף איזה עשר מיפלגות בחייו. אין לדון אדם בשעת מילחמתו הפוליטית, והשר־לענייני־המיגזר ידוע בציבור כנאמן ארץ ישראל השלמה, בזמן המועט שנותר לו מהחברות עם משה עמירב.

דן מרידור ובני בגין הם בכלל חברים מכוכב אחר. כל־כך ישרים, עד שלפעמים זה פשוט מצחיק. הם היו החץ בראש המחנה, הם אלה שעשו קציצות ממיפלגת־העבודה, פרס, רבין ותוכנית־ההבחירות, כשכיכבו ערב־ערב בתשדירי־התעמולה. טוב, אז עכשיו השתנו קצת הזמנים, ויש שותפים קואליציוניים חמודים, ואפשר לשלוף את הסכינים ולחסל פעם אחת ולתמיד את היריב השמנמן המפחיד.

אבל זה לא אישי. הכל פה נקי, ואידיאולוגי, ופנים־מיפלגתי. נכון, שמזה שישה שבועות מאורגן כאן מסע־צלב יהודי. נכון שמתבצע לינץ' ציבורי בהשתתפות הרדיו, הטלוויזיה והעיתונים, שמרצונם החופשי מתמסרים לכיסוח שלושת השרים המתנגדים. גם יש אמת ב"ליחשושים המגונים", כי מופעלת מערכת־לחצים ואיומים אישיים על חברי־מרכז מסויימים. שלא תהיה לכם טעות אופטית, אסור לדבוק בעובדות ולהסיק מסקנות חפות.

אולי ההוא באמת מופרע או משוגע, כפי שאמר לעיתון מקורב מסויים לראש־הממשלה? אולי באמת השני מהווה סרטן ממאיר או איבר נגוע בגוף המיפלגה? ומי לידכם יתקע שממלא־המקום אינו מטורף על שררה, בהתאם לדיווחים מפיהם של שרים אנונימיים? אז נכון שלא מתווכחים איתם על גופו של עניין, אלא מלכלכים את גופם ואישיותם. מה לעשות? זה מה יש, ובמילחמה כמו במילחמה, והחיים אינם פיקניק, אלא דומים יותר להלוויה.

וננים לרגע שהשלישיה הבכירה היא אכן חולת אמביציה. הבה נחשוב לשניה אחת ויחידה כי רק טובתם הפרטית עומדת בראש מעיינם. מה זה בכלל נוגע לעצם צידקת טענתם? מאימתי שואלים כלה תחת חופתה מדוע ולמה הגיעה לשם?

וכך מתנהלות החזרות הכלליות למחזה־האבסורד, המתוכנן במרכז־הליכוד. תומכי היוזמה כלל לא טורחים לנמק את עמדתם, בורחים מוויכוח ענייני ועסוקים כל הזמן בגידופים ובהשמצות אישיים. מתנגדי התוכנית מציגים שאלות נוקבות ומצביעים על הסכנות החמורות, אך נאלצים להתגונן כל העת מהסתות מודלפות ושקרים בוטים.

כי בארסנל כלי־הנשק של מחנה שמיר־ארנס נשארו רק האמצעים המלוכלכים. פה נזרקת פצצת־סירחון, שם מושלך רימון־עשן להסוואה. פעם ראש־הממשלה כלל אינו מעוניין בהצבעה או בכינוס המרכז, פעם ראש־הממשלה תובע לדעת מראש על מה תהיה ההצבעה, ואולי גם את התוצאה. כבר לא מדברים על עתיד השומרון או ייהוד יהודה, אלא מה יהיה מעמדו העתידי של ראש־הממשלה. לא חשוב מה כתוב בתוכנית, חשוב מה ייאמר בעל־פה במיגרשי־התערוכה. לא משנה מה הובטח לבוחרי הליכוד, קובע מה שהוסכם עם רבין לקיום ממשלת האחדות.

ומשמאל יושבים כל מורעלי התבור־סתנות משכבר הימים ומשפשפים את העיניים כלא־מאמינים. הנה מלאכתם נעשית בידי אחרים, הנה־הנה תצא לפ־ועל תוכניתם שלהם עצמם. כל הפרש־נים המדיניים, כל בעלי הטורים האי־שיים, כל הכתבים המיפלגתיים – כולם־כולם מגוייסים. תומכים מוצה־רים של הרשימה המתקדמת ורק"ח, חברים נלהבים בישנובול, ד"לביבוש ור"ן, אנשים שקראו לפני הבחירות לכנסת להצביע עבור מפ"ם. כל אלה ואחרים, שאך לפני חודש ימים לעגו לחברי־המרכז וביזו אותם ברבים, לפתע פתאום גילו את חוכמת־החיים של החרותניקים ואת גדולתו של שמיר.

עכשיו יש הזדמנות לבעלי הבאס־טות והסוחרים הזעירים לשמוח עם החברים החדשים. כעת יכולים הצ'ח־צ'חים של הליכוד לפתוח שולחן עם ידידיהם הקרובים מקרב הסופרים והמשוררים. כדאי להתענג על כל רגע – העניין לא יאריך ימים. תוך דקות מסיום ההצבעה יבוא גם הסוף למסי־בה.

וכאן באמת צריך להכניס את האלמנט האישי לתמונה. אמור לי מי חבריך ואומר לך מי אתה. ספר לי מדוע תומכת שלום עכשיו בראש־הממשלה, ואסביר לך את החובה הקדושה בהתנגדות ליוזמה. כי עם ידידים מסויימים באמת כבר אין צורך באויבים. כי אם שולמית אלוני ויוסי שריד תומכים בשמיר, אז כבר כלו כל הקיצין, והכתובת רשומה על הקיר. בצבע אדום. לא בגיר.

אז אם הייתי דג או רוטשילד קרוב לוודאי שבעיות אחרות היו טורדות את מוחי. אך אם הייתי חבר־מרכז הייתי מרים היום את היד להצבעת־מחאה על תוכנית ראש־הממשלה. כמובן, רק בתנאי שיראו מעל הבימה בצורה מפורשת איך בקצה הזרוע מונפת האצבע המשולשת.

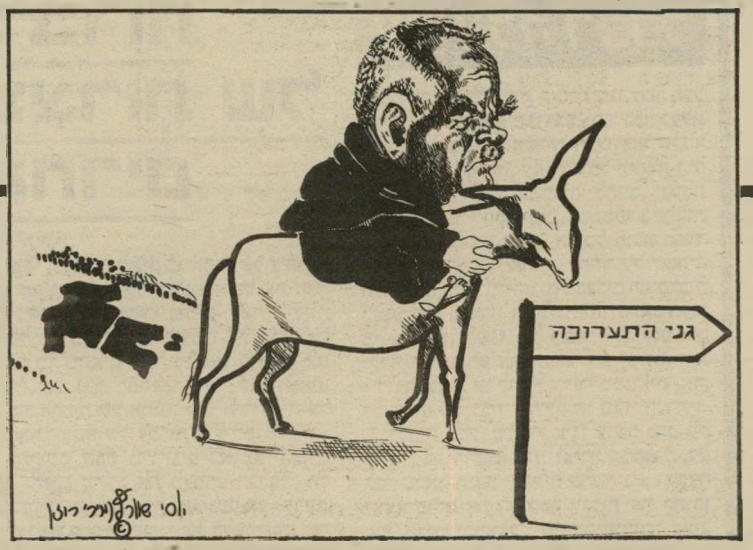

ה־6 ליולי 1989

צהריים ה־5 ביולי 1989:

במיסדרונות אולמי הקונגרסים נעים בעצ־בנות כמה אנשי־ביטחון. מיספר פעילים מיוזעים מאנשי שמיר־ארנס מחליפים הור־אות במכשירי־הקשר. בעוד שעות ספורות יתמלאו המיסדרונות בחברי מרכז הליכוד, ובלתות הדביקה של אמצע הקיץ עתידים לפלס דרכם ראשי המחנות אל שולחן הנשיאות.

חצות. אריאל שרון קורא את תוצאות הצבעת מרכז הליכוד: "בעד יוזמת ראש־הממשלה 1721 קולות..." איש אינו ממתין עוד לשמוע כמה קולות קיבלה הצעת התיקונים. רוני מלוא צוהל לקראת דן מרידור: "שלושת הדרים הולידו עכבר".

יצחק מודעי נשען לאחור, כשהוא חש את גודל התבוסה, דוד לוי שומר על רצינות וממהר לעזוב את הבימה מבלי להגיב. הפעם הוא חש חוסר־אונים מוחלט. "גנבו את התנועה," הוא מפטיר.

שמיר סופק כפיו. הוא יודע שהלילה קיבל "כרטיס פתוח" לנהל את המדינה כרצונו. "אף שעל, לא אוותר על אף שעל," הוא משנן בתקיפות ונוצרות האופייניים לו לפני כלי־התיקשורת. אני חדור אמונה בצדקת דרכי... בפירוש אינני פוסל אפשרות שאתמודד נגד המערך ב־1992." הוא משיב, קורן מאושר, לשאלה כתב נירדילנרי.

צהריים ה־6 ביולי:

מטוסו של שר־החוץ האמריקאי נוחת בנמל־התעופה בן־גוריון. בייקר מדלג בקלילות לתוך החמסין הישראלי ומתקרב למיקרופונים. בררכו הוא מסנן בנחרצות לאיגלברגר: "שים לב, תוך 24 שעות אני סוגר את הדיל הזה." שר־החוץ הישראלי מאחר להגיע והפרקליט האמריקאי מתחיל לנאום בלעדיו: "נשיא ארצות־הברית הטיל עלי שליחות היסטורית... בתוך כמה חודשים יתחיל תהליך־הבחירות בגדה המערבית ובעזה... אש"ף מיתן את עמדותיו באורח ניכר, והוא מוכן לתמוך בבחירות בתנאים מסויימים... אין לי ספק שעם הרבה רצון טוב ומעט גמישות מכל הצדדים נוכל לקדם את השלום באזור... הבאנו כמה הצעות, שאנו משוכנעים שהן סבירות והוגנות."

לבייקר נכונו יומיים מתישים, שבמהלכם הוא עתיד להיפגש עם ראש־הממשלה וממלא־מקומו, במאמץ לקדם את הבחירות. ב־18.00 יוצא שר־החוץ האמריקאי את מישׂ־רד ראש־הממשלה ואומר לעיתונאים: "השגנו התקדמות מסויימת. הצגנו לפני ראש־הממ־שלה דרכים אופרטיביות ליישום תוכניתו, ואנו מצפים לאישורן במשך הערב." איש אינו יוצא מלישכת שמיר. שיירת בייקר דוהרת לתל־אביב למיפגש עם ממלא־מקום ראש־הממשלה. פרס מחייך לעיתונאים באופן מאולץ, המסגיר את חששו מהפגישה." מה היה לו רע עם מסמך לונדון?" הוא לוחש

(המשך בעמוד 44)